

بررسی جایگاه حقوقی

و

فقهی حق در قرارداد

تألیف

حمیدرضا علیپور دانشمند فرد

انتشارات جنگل

عنوان قرارداد	علیپور دانشمند فرد، حمیدرضا، ۱۳۵۸
عنوان و نام تدبیر	ایران، قوانین و احکام
مستحضات نشر	بررسی جایگاه حقوقی و فقهی حق در قرارداد
مستحضات قاضی	تألیف: حمیدرضا علیپور دانشمند فرد
شابک	مهران: جنگل، جاودانه، ۱۳۹۴
وضعیت فهرست نویسی	۹۶ ص
موضوع	۸- ۳۳۴ ۳۱۶ ۶۰۰ ۹۷۸
موضوع	فقه
موضوع	قراردادها ایران تفسیر و استنباط
موضوع	حق و تکلیف
موضوع	عمود و ایضاعات (فقد)
موضوع	قراردادها تفسیر و استنباط
ردیفی کتبی	۱۳۹۴ ۸-۳۳۴ ۳۱۶ ۶۰۰ ۹۷۸
ردیفی کتبی	۳۴۶ ۵۵۰۲۲
شماره کتابشناسی ملی	۳۹۳۱۴۳۸

جنگل

عنوان کتاب: بررسی جایگاه حقوقی و فقهی حق در قرارداد
تألیف: حمیدرضا علیپور دانشمند فرد
ناشر: انتشارات جنگل، جاودانه
ناظر فنی: امین لشکری
نوبت و سال چاپ: اول، ۱۳۹۴
قطع و تیراژ: رقعی، ۱۰۰۰ نسخه
قیمت: ۵۰۰۰۰ ریال
شابک: ۸- ۳۳۴ ۳۱۶ ۶۰۰ ۹۷۸

تلفن: ۰۲۱ ۶۶۴۸۶۱۱۵ ۹ ۶۶۴۸۲۸۳۰ <http://www.junglepub.org>
email:// Info@junglepub.org ۰۳۱ ۳۳۲۰۵۰۶۷ ۳۳۲۰۳۸۰۰ ۹

«کتاب حاضر حاصل پایان نامه دانشجویی می باشد و کلیه حقوق معنوی
ان متعلق به دانشکاد آزاد اسلامی واحد سمنان است.»

فهرست مطالب

پیشگفتار	ط
معنا و مفهوم حق	۱
حق در لغت	۱
حق در اصطلاح فقهی	۲
حق از دیدگاه قرآن	۷
حق در اخلاق و سیاست	۸
جایگاه حق در حقوق کشورهای دیگر	۱۳
معنا و مفهوم تکلیف	۱۷
تکلیف در لغت	۱۷
تکلیف در حقوق	۱۸
رابطه حق و تکلیف	۲۰
اقسام حق	۲۲
حق مالی و حق غیرمالی	۲۲
حق عینی و دینی	۲۲

۲۳	حق معنوی
۲۳	حق طبیعی
۲۴	حق مطلق و حق نسبی
۲۴	حق منجز و حق معلق
۲۵	حق حال و حق مؤجل
۲۵	حق مربوط به شخصیت
۲۵	عناصر حق
۲۶	صاحب حق
۲۹	محل حق
۳۱	مبنای حق
۳۱	۱. دیدگاه منفعت گرایانه
۳۳	۲. نظریه آزاد گرایانه
۳۴	۳. قرارداد اجتماعی
۳۶	۴. نظر مختار
۳۹	مفهوم عقد و قرارداد
۴۰	تفاوت عقد؛ ایقاع در قرارداد
۴۲	ویژگی عقد
۴۵	تغییر وضعیت قرارداد
۴۷	انشایی بودن توافق
۴۸	پیمان‌هایی جمعی و تصمیمات مشترک

اسقاط پذیری حق در فقه امامیه	۵۰
اسقاط حق در فقه	۵۰
امکان اسقاط حق	۵۲
روش های اسقاط حق	۵۶
۱. اسقاط صریح و ضمنی	۵۶
۲. اسقاط ضمنی	۵۶
محدودیت اسقاط حق	۵۷
بررسی نظرات	۵۷
تحدید حق از اساس	۵۸
تحدید حق در اعمال آن	۶۰
تحدید حق از منظر حقوق بشر	۶۱
موانع اسقاط حق	۶۳
اسقاط حق از منظر حقوق بشر	۶۴
مخالفت با قانون	۶۵
۱. مخالفت صریح	۶۵
۲. مخالفت ضمنی	۶۵
مخالفت با نظم عمومی	۶۶
نتیجه گیری	۷۳
منابع و مأخذ	۸۱

پیشگفتار

انسان به محض تولد دارای حق تمتع از حقوق شناخته شده قانونی خویش می باشد. حق تمتعی که در اغلب موارد با حق استیفاء نیز همراه می باشد. حق استیفاء از حقوق، یکی از مهمترین عناصر زندگی اجتماعی افراد بشر می باشد چرا که عدم توانایی افراد در بهره‌مندی از حقوق خود چیزی به معنای نفی آن نخواهد بود. بر همین مبنا اگر فرض نماییم که الف به عنوان شخص دارنده حق مالکیت نسبت به یک دستگاه خودرو، اجازه بهره‌مندی مادی و حقوقی از آن را نداشته باشد و صرفاً عنوان مالکیت را با خود یدک بکشد به سختی می‌توان گفت که این فرد مالک واقعی خودروی مذکور می باشد چرا که عدم امکان استفاده از خودرو در بعد مادی و حقوقی آن چیزی به معنای نفی آن مالکیت نیست.

با این حال باید توجه نمود که واگذاری حق همه نوع استیفاء از حق توسط افراد، به شکل دلخواه خود نه تنها هیچ سود و منفعتی برای خود

فرد و اجتماع نخواهد داشت بلکه منجر به بی‌نظمی و زایل شدن حقوق سایرین نیز خواهد گردید. بر همین مبنا باید معطوف به این نکته نیز بود که استیفاء از حقوق در معنای عام خویش و انواع تصرفات در آن باید تابع قاعده و قانون باشد و به صرف دارا بودن یک حق نباید به افراد اجازه همه‌گونه تصرف یا استیفاء در حقوق را داد. برای نمونه می‌توان مطرح نمود که آیا در یک منطقه مسکونی می‌توان به مالک یک واحد ساختمانی اجازه داد تا در آن محل میدان تیر یا پیست اتومبیل سواری احداث نماید. بدون شک این گونه تصرفات حتی در ملک شخصی افراد مورد منع قرار می‌گیرد.

تصرفاتی که اشخاص در حقوق خود انجام می‌دهند گاهی به صورت فعل مثبت و با مصادیقی مثل انتقال حق، تصرفات مادی مثبت در حق و ... نمود پیدا می‌نماید اما در برخی موارد نیز این تصرفات با تعهد بر عدم استفاده از حق یا از بین بردن کامل حق که با عنوان «اسقاط» شناخته می‌شود تحقق می‌پذیرد. اسقاط حق به این معناست که دارنده حق آنرا به‌طور کلی از بین می‌برد و دیگر به عنوان دارنده آن شناخته نمی‌شود. استیفاء از حقوق یا تصرف در آن عموماً با فعل مثبت مادی انجام می‌گیرد اما این امر به این معنا نیست که ترک فعل توانایی این امر را ندارد بلکه باید توجه داشت که تصرف در حقوق گاهی با فعل مثبت و گاهی نیز با ترک فعل صورت می‌پذیرد. در حالت کلی دارنده هر حقی می‌تواند به تنهایی و با اراده خود در کلیه

حقوق خویش تصرف نموده و آنها را انتقال داده یا اسقاط نماید. اما گاهی نیز توافق با دیگری برای این نوع تصرفات لازم است. به همین دلیل و با توجه به اینکه تصرفات افراد در حقوق خویش نمی تواند بدون قاعده و نظم باشد در این کتاب سعی نموده شده است جایگاه حق در قراردادها از دیدگاه حقوقی و فقهی بررسی نموده شود.

www.ketab.ir